SİLİFKE TİCARET VE SANAYİ ODASI

SİLİFKE CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

GÜRCİSTAN ÜLKE RAPORU

1- ÜLKE KÜNYESİ

GÜRCİSTAN

Başkent	Nüfus	Yüzölçümü
Tiflis	4.429 milyon (2017)	69.700 km2

Devlet Başkanı	**Başbakan**	**Dışişleri Bakanı**
Giorgi Margvelashvili	Giorgi Kvirikashvili	Mikheil Janelidze
Konuşulan Diller	**Para Birimi: Lari**	**GSYİH**
Resmi Dil: Gürcüce	1 ABD Doları = 2.57 Gürcistan Larisi (Ocak 2018)	14 milyar ABD Doları (2016)

Etnik Yapı: (2014 Nüfus Sayım Sonuçlarına göre)
Nüfusun %84'ü Gürcülerden, %6,5'i Azerilerden, %5,7'si Ermenilerden, geriye kalanı ise diğer milletlerden oluşmaktadır.

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar:
Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü (AGİT), Avrupa Konseyi (AK), Avrupa Kafkasya Asya Ulaştırma Koridoru (TRACECA), Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Bankası (WB), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Gürcistan, Ukrayna, Azerbaycan ve Moldova Grubu (GUAM), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ), Uluslararası Para Fonu (IMF), Uluslararası Polis Teşkilatı (INTERPOL), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)

1.3. Ülke Profili

GSYİH (Milyon $)	KBGSYİH ($)	Büyüme Oranı (%)	Nüfus	Yüzölçümü (km²)	Başkent
15.964 (2017-IMF)	3.604 (2017-IMF)	4.5 % (2017-IMF)	4.429.000 (2017-IMF	69.700	Tiflis

Ticaret Bakanlığı

2- GENEL BİLGİLER

2.1. Coğrafi Konum

Gürcistan, 40' ve 47' doğu boylamları ile 41' ve 44' kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. 69.700 km² olan yüzölçümünün yaklaşık %80'i dağlıktır. Ülkenin kuzeyinde Rusya Federasyonu (Dağıstan, Çeçenistan, Kuzey Osetya, Kabarday-Balkar Özerk Cumhuriyetleri), güneyinde Ermenistan, güneydoğusunda Azerbaycan, güneybatı ve batısında Türkiye yer almaktadır. Kara sınırlarının uzunluğu yaklaşık 2.000 km'dir. Batı ve kuzeybatısında 310 km uzunluğunda Karadeniz kıyıları yer almaktadır.
Kuzeyden Büyük Kafkas ve güneyden Transkafkas dağları ile çevrili olan Gürcistan merkezde tektonik bir yapıya sahiptir. Karadeniz kıyılarından doğudaki Alazani Vadisine kadar olan bölümde, tarıma elverişli büyük ova ve platolar bulunmaktadır.

Gürcistan'ın batısına ılık, nemli Akdeniz iklimini andıran yarı tropik iklim, doğusuna ise Alp Dağları'nın iklim özelliklerine benzer kara iklimi hakimdir. İklimin bu kadar değişmesinde, ülkeyi doğu ve batı olmak üzere ikiye ayıran Likhi Sıradağlarının büyük rolü vardır.

Ayrıca, Gürcistan Kafkaslarda en fazla yağış olan ülke konumunda olup, Karadeniz kıyılarında yıllık yağış miktarı 2.000 mm^3'ün üzerindedir. Başkent Tiflis'te yıllık ortalama sıcaklık ise 12.8 ºC'dir.
İklim ve coğrafyanın getirdiği avantaj ile Gürcistan, turistlerin ve araştırmacıların ilgisini çekecek kadar zengin ve kendine özgü bir floraya sahiptir. Büyük kısmını meşe, çam, kayın, ceviz ve fındık ağaçlarının oluşturduğu ormanlar ülkenin yaklaşık %35'ini kaplamaktadır.

Gürcistan, en büyükleri Rioni, Inguri, Kura ve Mktvari olmak üzere çok sayıda akarsuya sahiptir. Ülkedeki akarsular taşımacılık yapılmasına müsait olmamasına rağmen özellikle büyük hidroelektrik enerjisi üretimi için son derece uygundur.

Ayrıca, ülkede 850'den fazla göl, yarısından fazlası termal olmak üzere 2.000 civarında mineral su kaynağı bulunmaktadır. Diğer taraftan, Shkana (5.068); Janga (5.059) ve Kazbegi (5.033) başlıca yüksek dağlardır.

2.2. Siyasi ve İdari Yapı

Trialeti ve Samtavro bölgelerinde yapılan kazılarda, MÖ 2000 yıllarında (Bronz Çağı) yerleşim olduğu tespit edilen Gürcistan'a bugünkü halkın atalarını teşkil eden toplulukların MÖ 7. asırda Mezopotamya'dan geldiği sanılmaktadır. Bu toplulukların kurdukları krallıklar (batıda Cholchis, doğuda Iberia) önce İranlılar, daha sonra Büyük İskender'in egemenliği altına girmiştir.

Eski başkent olarak nitelendirilen Mtskheta MÖ 4. asırda kurulan Iberia'nın başkenti olup, Büyük İpek Yolu üzerinde bulunmaktadır. MÖ 66 yılında Romalılar tarafından işgal edilmiş olan Gürcistan MS 337 yılında Kral Mirian döneminde Kapadokya'dan gelen Aziz Nino zamanında Hıristiyanlığı benimsemiştir. 5. asır ise Gürcü alfabesinin ilk kez kullanılmaya başladığı dönem olarak iddia edilmektedir.

6. asırda Gürcistan'da feodal bir yapı oluşmuş, ardından 9. asıra kadar Arap hakimiyeti altında kalmıştır. İki yüz yıl süren Müslüman idaresinden sonra 9. asırda başlayan özgürlük hareketleri sonucunda II. David tarafından Tiflis geri alınmış, daha sonra IV. David ve Kraliçe Tamara döneminde ülke sınırları sürekli genişlemiştir. 1215 yılında Erzurum ve Trabzon'dan Gence'ye; Azerbeycan'dan Çerkezya'ya kadar çok büyük bir alana yayılmıştır. 13. asıra kadar geçen bu dönem Gürcü tarihinde "Altın Çağ" olarak nitelendirilmektedir.

13. asrın başında ülke Moğollar tarafından istila edilmiş, Osmanlı İmparatorluğu'nun İstanbul'u almasından sonra Hıristiyan batı ile bağları kopan Gürcistan, 14. ve 15. asırlarda Türk ve İran saldırılarına hedef olmuştur. 1510 yılında Osmanlı orduları o zamanki başkent Kutaisi de dahil olmak üzere Gürcistan'ın büyük bölümünü ele geçirmiş, ancak bu yüzyılın sonunda İranlılar ülkenin doğusuna hakim olmuştur

Daha sonra sürekli olarak Osmanlı veya İran egemenliği altında kalan Gürcistan, Kral II. Irakli döneminde 1783 yılında yapılan Georgievsk Anlaşması ile Rusya'nın koruması altına girmiştir. 1801 yılında anlaşmayı tek taraflı olarak fesh eden Rusya, Gürcistan'ı ilhak etmiş ve ülkeyi Ruslaştırma politikasını uygulamaya başlamıştır. Ancak, bu politikaya duyulan tepkiler milliyetçilik akımlarını güçlendirmiş, üç Kafkas ulusu arasında (Gürcüler, Ermeniler ve Azeriler) Transkafkasya Federasyonu (OZAKOM) kurulmuştur. Ancak, iç çekişmeler nedeniyle Federasyon uzun süreli olmamıştır.

1917 yılındaki Bolşevik ihtilalinden sonra 26 Mayıs 1918 tarihinde bağımsızlık ilan edilmiş, Avrupa ülkelerinin Anayasalarından esinlenerek yeni Anayasa oluşturulmuştur. Söz konusu Anayasa'da Osetler, Abhazlar ve Acarlar gibi azınlıklara otonomi verilmemiş, ancak, bu defa da ülke Almanların etkisi altına girmiştir. Almanya'nın I. Dünya Savaşı'nda yenilmesi üzerine, Kızıl Ordu tarafından işgal edilmiş ve 12 Mart 1922'de üç Cumhuriyetin de katılımı ile Transkafkasya Sovyet Federe Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlanmıştır. 1936 yılında ise TSFSR'nin dağılmasıyla Sovyetler Birliği'nin (SSCB) bir üyesi haline gelmiştir.

SSCB'nin glasnost ve perestroyka hareketi ile birlikte dağılma sürecine girmesinin ardından, ilk bağımsızlık hareketleri Baltık Cumhuriyetleri ile birlikte Gürcistan'da da başlamış, 1989 yılında Kızıl Ordu askerleri ile vatandaşlar arasında yaşanan olaylardan sonra bağımsızlık isteği ön plana çıkmıştır.

Son olarak, Gürcistan Yüksek Sovyeti'nin 1921 tarihli Gürcistan-SSCB Anlaşması ile 1922 tarihli Birlik Anlaşması'nın geçerli olmadığına karar vermesi üzerine, 31 Mart 1991'de ülke genelinde referanduma gidilmiş ve seçmenlerin %98'i yeni Cumhuriyeti onaylamıştır. Bunun üzerine, 9 Nisan 1991'de Gürcistan Parlamentosu ülkenin bağımsızlığını ilan etmiştir.

Yapılan seçimlerde milliyetçi Gamsakhurdia %86,5 oy oranıyla Başkan seçilmiş, ancak, Gürcü milliyetçiliğinin ön plana çıkmasıyla çeşitli etnik gruplar arasında silahlı çatışmalar başlamıştır. Öte yandan, Osetler ve Abhazlar gibi bazı etnik azınlıklar da bağımsızlıklarını ilan etmek istemişlerdir. Ülke yeniden bölünme tehlikesi ile karşı karşıya kalmış, 6 Ocak 1992 tarihinde Gamsakhurdia ve ailesi ülkeyi terketmek zorunda bırakılmıştır.
Bu gelişmeler üzerine, Hükümet üyeleri, Danışma Meclisi ve askerler tarafından oluşturulan Konsey, SSCB zamanında Komünist Parti Sekreterliği ve Dışişleri Bakanlığı gibi önemli görevlerde bulunmuş olan Eduard Şevardnadze'yi ülkeye davet etmiş ve yönetime geçmesini istemiştir.

12 Ekim 1992'de yapılan seçimlerde Şevardnadze Başkan seçilmiş, 1993 yılında ise Gamsakhurdia yanlılarının iktidarı yeniden ele geçirme mücadelesi ile karşı karşıya kalmıştır. Söz konusu girişimlerin başarılı olamamasıyla birlikte ülke yeni bir döneme girmiş, 24 Ağustos 1995 tarihinde Gürcistan'ın yeni Anayasası kabul edilmiş, Kasım 1995'de yapılan seçimler sonucunda Şevardnadze Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

1995 yılından sonra ülke toparlanma sürecine girmiş, bir biri ardına siyasi ve ekonomik reformlar yapılmıştır. 2000 yılında yapılan seçimlerde Şevardnadze tekrar Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Ancak, bu dönem içerisinde ekonomik iyileşme sağlanamamış, rüşvet ve adam kayırma önlenememiş ve yoksulluk ile işsizlik artmıştır.

Kasım 2003 tarihinde yapılan seçimlerde usulsüzlük yapıldığı iddialarının gündeme gelmesiyle birlikte çok sayıda vatandaşın katıldığı sokak gösterileri başlamış, özellikle göstericilerin Parlemento önündeki yoğun eylemlerine halktan büyük destek gelmesi sonucunda Shevardnadze görevinden istifa ederek, yerini muhalefet lideri Mikheil Saakaşvili'ye bırakmıştır.

Gül devrimi olarak adlandırılan bu gelişmeler sonucunda, 4 Ocak 2004 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, Mikheil Saakaşvili geçerli oyların %96'sını alarak Gürcistan'ın 3. Cumhurbaşkanı olmuştur. 2007 yılının sonlarında muhalefet tarafından başlatılan protesto hareketi sonrasında 5 Ocak 2008 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ise Mikheil Saakaşvili %52 oy 27 Ekim 2013 tarihinde gerçekleştirilen seçimlerde halen iktidarda olan Gürcü Rüyası koalisyonunun adayı Giorgi Margvelashvili, geçerli oyların yaklaşık %62'sini alarak Mikheil Saakashvili'nin yerine Cumhurbaşkanı seçilmiştir.
Gürcistan'da son parlamento seçimleri 2012 Ekim ayında yapılmış ve parlamentodaki 150 sandalyenin 85'ini kazanan "Georgian Dream" koalisyonu iktidara gelmiştir. Yeni başbakan olarak göreve başlayan Bidzina Ivanishvili AB ile olan yakınlaşma politikasında ısrar etmekle birlikte Rusya ile de iyi ilişkiler kurma niyetinde olduğunu belirtmiştir.

2.3. Bölgesel Yapılanma

Gürcistan'da Acara ve Abhazya olmak üzere iki Özerk Cumhuriyet, Güney Osetya Özerk Bölgesi ile 9 yönetsel bölge bulunmaktadır.
Gürcistan'ın yönetsel bölgeleri Kakheti, Shida Kartli, Kvemo Kartli, Mtskheta-Mtianeti, Samtskhe-Avakheti, Imereti, Racha-Leckhumi ve Kvemo Svaneti, Samagrelo-Zemo Svaneti ve Guria'dır.

2.4. Abhazya Özerk Cumhuriyeti

3.600 km2'lik yüzölçümüne sahip Abhazya Özerk Cumhuriyeti'nde yaklaşık 600.000 kişi yaşamaktadır. Başkenti Sukhumi olan Abhazya'da nüfusun yaklaşık %40 oranındaki kısmı Müslümandır.

Abhazya anlaşmazlığı 1992 yılında ayrılıkçı Abhaz güçlerin ayaklanmasıyla başlamıştır. 1993'te Soçi'de imzalanan ateşkes anlaşmasına rağmen çatışmalar durmamıştır. 1994'te Moskova'daki ateşkes anlaşması ile sona eren çatışmalarda binlerce insan ölmüş, 250.000 kişi göç etmek zorunda kalmıştır.

1993 anlaşmasının uygulanmasını denetlemek üzere BM Gürcistan Gözlemci Misyonu (UNOMIG) kurulmuştur. Ağırlıklı olarak Rus askerlerinden oluşan BDT barış gücü de 1994'te konuşlandırılmıştır.
Abhazya Parlamentosu 26 Kasım 1994'te yeni anayasayı kabul ederek bağımsızlığını ilan etmiştir. BM Güvenlik Konseyi bağımsızlık ilanını tanımayarak Gürcistan'ın toprak bütünlüğünü teyit etmiştir. Seçimlerin hiçbiri BM, AB ve AGİT gibi kuruluşlarca tanınmamaktadır.
Bu arada, Gürcistan 1995'ten itibaren Abhazya'nın limanlarını deniz trafiğine kapatmıştır. Rusya Federasyonu, 2008 yılı Mart ayından başlayarak Abhazya'daki gerginliği artıracak adımlarını sıklaştırmıştır. Gürcistan'ın ayrılıkçı bölgelerinin yönetimleriyle resmi temas kurulması kararı, Abhazya'daki barışgücü askerlerinin mevcudunun artırılması, Abhazya'ya ekonomik yaptırım uygulanmasını öngören 1996 tarihli BDT Devlet Başkanları Kararı'ndan çekilmesi ve Abhazya'ya demiryolu birliklerinin gönderilmesi bunlardan bazılarıdır. 8 Ağustos 2008 tarihinde başlayan Gürcistan – Rusya savaşından sonra Rusya Federasyonu Abhazya Özerk Cumhuriyetinin bağımsızlığını tanıyarak Abhazyaya yönelik diplomatik girişimlerde bulunmuştur.

Günümüzde, Abhazya konusu Gürcistan'ın iç ve dış siyasetinde olduğu kadar, ekonomik ve ticari faaliyetlerinde de en önemli gündem maddesini oluşturmaya devam etmektedir.

2.5. Güney Osetya Özerk Bölgesi

Gürcistan'ın %5,5'ini teşkil eden G.Osetya, 1989'da Gürcistan Yüksek Sovyeti'nin özerklik statüsünü feshetmesi üzerine 1990 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir. 1991'de çatışmalar başlamış, 1992'de Rus, Gürcü, Kuzey ve Güney Osetlerden oluşan barışgücü ateşkesi sağlamıştır ve bir Ortak Kontrol Komisyonu kurulmuştur.

1992'de bölgeye AGİT misyonu gönderilmiştir. 2001'de gerçekleştirilen "Cumhurbaşkanlığı" seçimlerini Kokoity kazanmıştır. G.Osetya özerk bölgesi 8 Ağustos 2008 Rusya – Gürcistan savaşı sonrası tamamen Rus kontrolüne geçirilerek ve Rusya tarafından bağımsızlığı tanınarak yönetimine devam etmektedir. Bölgedeki nüfusun %90'ı Rus pasaportuna sahiptir.

2.6. Acara Özerk Cumhuriyeti

Acara Özerk Cumhuriyeti'nin (AÖC) başkenti, Karadeniz kıyısındaki Batum'dur. Sarp Sınır Kapısı ve Batum Limanı nedeniyle Türkiye ile yoğun ekonomik ilişki içinde olan 400.000 nüfuslu Acara 57 km uzunluğunda bir sahile ve 3.000 km² alana sahiptir.

Acara, Merkezi Hükümet ile silahlı çatışmanın yaşanmadığı tek Özerk Cumhuriyettir. Mayıs 2004'te gerçekleştirilen yönetim değişikliği ile otoriter lider Aslan Abaşidze görevden uzaklaştırılmış, bölge tamamen merkezi yönetimin yetkisine geçmiştir. AÖC'de yeniden istikrarın tesis edilmesinin ülkemiz açısından olumlu sonuçları olmuştur. Sarp Sınır Kapısının onarımı, Batum tuneli ve karayollarında yapılan çalışmalar ayrıca yol güzergahındaki rüşvet ve diğer keyfi uygulamaların sona ermesiyle TIR taşımacılığımız büyük ölçüde rahatlamıştır,ülkemiz işadamlarının bölgeye yatırımlarını da arttırmıştır.

4 Bakanlığın bulunduğu Acara Özerk Cumhuriyeti Hükümetinin Başkanlığını Levan Varşalomidze yürütmekte olup, 21 milletvekilinden oluşan ve Yüksek Şura ismi ile anılan bir de Meclisi vardır.

2.7. Samstkhe - Javakheti Bölgesi

Gürcistan nüfusunun %8 oranındaki bölümünü oluşturan Ermeni azınlık başkent Tiflis ve ülkenin güneyinde Türkiye ve Ermenistan sınırına yakın Samstkhe-Javakheti bölgesinde ikamet etmektedir. Alt yapı olarak da son derece kötü durumda olan bölgenin bazı yerlerinde Ermeniler nüfusun %90'ını oluşturmaktadır.
Ahılkelek'teki Rus askeri üssü Haziran 2007'de tahliye edilerek Gürcistan'a devredilmiştir. Ayrıca, Gürcistan'la ikinci sınır kapımız Vale-Türkgözü doğrudan bu bölgeye açılmaktadır. Ayrıca 2010 yılında bitmesi ve faaliyete başlaması planlanan üçüncü Çıldır-Aktaş sınır kapısı, Millennium Challenge Georgia Fonu tarafından kaynak sağlanan "Samstskhe-Javakheti Yol Rehabilitasyon Programı" nın başlatılması bölgenin Tiflis, Türkiye ve Ermenistan sınırına giden yollarını rehabilite edilmesi ve anılan bu Projelerin tamamlanmasıyla bölgenin sosyoekonomik şartlarında iyileşme yaşanması beklenmektedir.

2.8. Nüfus ve İşgücü Yapısı

Ülke çok önemli bir nüfus sorunu ile karşı karşıyadır. 1989 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımından bugüne kadar, 5,5 milyon olan ülke nüfusu yaklaşık %20 oranında düşüş göstermiştir. 2014 yılı itibarı ile ülke nüfusu 4,470 milyondur. Nüfustaki bu ciddi düşüş; düşen doğum oranı, büyük çaptaki göç ve ülkeden kopan bölgelerdeki (Abhazya ve Güney Osetya) nüfusun sayılamamasından kaynaklanmaktadır. Doğum oranının düşmesine ve büyük çaplı göçe, sivil savaş nedeni ile yaşanan sıkıntılar ve ülke ekonomisindeki kötüye gidiş neden olmuştur.
İstatistiki göstergelere göre göç eden nüfusun büyük çoğunluğu çalışma yaşında olup, bu kişilerin çok büyük bölümü meslek sahibi ya da yüksek eğitim görmüş kişilerdir. Çalışma yaşındaki nüfusun ülkeden göçü doğum oranlarının düşmesine de neden olmuştur. Ancak Rusya'da yaşamakta olan yaklaşık 750.000 Gürcü, Rusya'nın 2001 yılında uygulamaya başladığı ve ülkede kalmayı zorlaştıran yeni vize rejimi nedeni ile ülkeye geri dönmeye başlamıştır.

2.9. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Ülke topraklarının %11'i tarıma elverişli arazilerden, %25'i ise meralardan oluşmaktadır. Ülkenin %34'ü ise ormanlık arazidir.

Gürcistan, dünyadaki en zengin manganez yataklarından birine sahiptir. Toplam rezervlerin 222 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir. Ancak yine de talebin azalması ve enerji maliyetlerindeki yüksek artışlar gibi sorunlarla yüzyüzedir.

Gürcistan ayrıca bakır ve demir cevherlerine, obsidian, arsenik ve akik taşı gibi minerallere de sahiptir. Ülkede yaklaşık 300 milyon ton kömür rezervi bulunmakla birlikte, Gürcistan kömürü yeterli kalitede değildir.
Gürcistan enerji kaynakları açısından yetersiz olduğundan bu açığını ithalatla gidermeye çalışmaktadır. Gürcistan'ın doğusunda bazı petrol yatakları bulunmaktadır. Bilinen petrol rezervi 35 milyon varil civarındadır. Petrol ihtiyacının bir kısmı İran'dan ithal edilerek karşılanmaktadır. Ayrıca doğal gazın da yeterli miktarlarda olmayışı Gürcistan'ı, Rusya ve Türkmenistan'dan ithalata bağımlı kılmaktadır.
Gürcistan, önemli maden suyu kaynaklarına sahiptir. Ülkede günde 120 litre su üreten 2300 adet memba bulunmaktadır. En bilinen kaynaklar ülkenin ortasındaki Borjomi'de bulunmaktadır. Bu bölgede bir Gürcü-Hollanda ortak yatırım şirketinin hem iç tüketim hem de ihracata yönelik üretim gerçekleştiren iki şişeleme fabrikası bulunmaktadır. Dünyanın sayılı su kaynaklarına sahip olan Gürcistan kaynaklarının yalnızca yaklaşık % 10'unu kullanmaktadır. Gelecekte ülkede bu alanda çok önemli iş fırsatları doğması beklenmektedir.

3- GENEL EKONOMİK DURUM

3.1. Ekonomik Yapı

Komünizm döneminde SSCB ülkeleri içinde en güçlü ekonomiye sahip olan Gürcistan, birliğin dağılmasının ardından ekonomisinde ciddi sorunlarla ve istikrarsızlıkla karşı karşıya kalmıştır. Bağımsızlığa geçişle birlikte ülkenin sanayi sektörünün GSYİH'daki payı azalırken, hizmet sektörünün payı artış göstermiştir. Ülkenin sanayi tesislerinin büyük çoğunluğu teknolojisi eskidiği için atıl durumdadır. Sanayi sektörü üretimi çok az sayıdaki işletmenin faaliyetlerine dayanmaktadır. Ülkedeki mevcut 2800 sınai işletmesinden yalnızca 50'si toplam üretimin %75'ten fazlasını üretmektedir. Özelleştirme süreci ve Gürcistan'ın son dönemde imzaladığı ekonomik anlaşmaların da etkisi ile sanayi sektörüne doğrudan yabancı yatırım girişi gözlenmektedir. Ayrıca tarım da ekonomide hala önemli bir sektör durumundadır.

Kayıt dışı ekonomi ülkenin büyüme performansı ile ilgili sağlıklı verilere ulaşılmasını engellemektedir. Ülkenin İstatistik Kurumu tarafından Gürcistan'ın GSYİH'sının yaklaşık %30'una tekabül eden bir miktarda kayıt dışı ekonomisi olduğu belirtilmektedir. Ancak IMF göstergelerine göre kayıt dışı ekonominin büyüklüğü GSYİH'nın %60'ı kadardır.
Ülkede bağımsızlığın ardından, 1993 yılında ekonomide yapısal değişim süreci başlatılmıştır. Yapısal değişim süreci ilk aşamada bir program üzerinde anlaşılamaması nedeni ile küçük ölçekte kalmış, 1995 yılında Şevardnadze'nin iktidara gelmesi ile birlikte ciddiyet kazanmıştır. 1995 yılında IMF desteğinde bir reform programı uygulanmaya başlanmıştır.

Gürcistan, bağımsızlık sonrasında bir hiperenflasyon dönemi ile karşı karşıya kalmıştır. Enflasyon oranı 1994 yılında %15000 iken, uygulanan politikalar neticesinde 1997-98 dönemine gelindiğinde enflasyon tek haneli rakamlara inmiştir. 1998 yılı Aralık ayında ulusal para Lari'nin devalüe edilmesinden sonra 1999 yılında enflasyon %19'a yükselmiştir. Ancak izlenen sıkı para politikaları sayesinde yıllık enflasyon %5'in altına çekilmiştir. Enflasyon 2005 yılından itibaren yeniden artmaya başlamış olup, 2010 yılı enflasyon oranı %7,2 olarak gerçekleşmiştir.

Gürcistan 2000 yılında dış ticaretini canlandırmak ve ticaret politikalarını belirgin hale getirmek için Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) üye olmuştur. 2002 yılında IMF'nin de baskıları sonucu vergilerini yeniden düzenlemeye gitmiştir.

Kasım 2003'te Şevardnadze yönetimine son veren halk hareketinin ardından, Ocak 2004'te Saakaşvili Cumhurbaşkanı olmuştur. Uluslararası çevrelerde, yeni yönetim ile birlikte ülkede siyasi istikrarın sağlandığı, yatırım ve ticaret ortamının geliştirilmesine yönelik önlemler alınacağı yönünde bir güven oluşmuştur.
Özellikle yasal, finansal ve enerji sektörü reformları ile özelleştirme, vergi sistemi, kamu harcamaları ile yolsuzluk ve kaçakçılıkla mücadele konuları üzerinde reformlar gerçekleştirilmiştir.
Vergi reformu çerçevesinde ilk olarak %20 olan KDV oranı, %18'e düşürülmüştür. İhraç mallarına KDV uygulanmamaktadır. Ayrıca gelir vergisi oranı %20'den %12'ye, sosyal sigorta vergisi oranı da %31'den %20'ye düşürülmüştür.

3.2. Ekonomik Performans

Sovyetler Birliği'ne dahil olan diğer ülkelerin bağımsızlıklarını kazandıktan sonra yaşadıkları ekonomik sorunların benzerlerini yaşayan Gürcistan, bunlara ilave olarak ticaret yollarını bozan bir iç savaş yaşamış ve bu nedenle de bazı ilave sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bağımsızlık sonrasında ekonomide yaşanan çöküş çok hızlı ve şiddetli olmuştur. Ekonomide yaşanan hızlı çöküşün nedenleri tarım ve sanayi sektörlerinde önemli miktarda üretim düşüşleri, Abazya'da yaşanan savaş nedeni ile Rusya'ya ulaşan ticari yolların kapanması olmuştur. Yaşanan ekonomik sorunlar pek çok firmanın kapanmasına neden olmuştur. Ülke, batıdan gelen insani yardımlarla ayakta kalabilmiştir. Ekonomik faaliyetlerin yaklaşık yarısı kayıt dışı hale gelmiştir.
2015 yılı verilerine bakıldığında ülkenin milli gelirinin % 2,01 oranında büyüdüğü görülmektedir.
Hizmet sektörü %62 ile GSYİH'ya en fazla katkıda bulunan sektör olmuştur. Hizmet sektörünü %25,9 ile sanayi, %12,1 ile tarım sektörleri izlemektedir.

Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattında devam eden inşaat faaliyetlerinin ülke ekonomisine olumlu etkileri nedeni ile son yıllarda güçlü büyüme eğilimi gözlenmiştir.
Rusya ve Gürcistan arasında 2008 yılının Ağustos ayında yaşanan çatışma ülkedeki inşaat ve finansal hizmet sektörlerinde ani bir küçülmeye ve aynı zamanda GSYİH'nin 2009 yılında % 3,9 oranında gerilemesine neden olmuştur. 2010 yılında %6,4 büyüyen Gürcistan ekonomisinin, 2011 yılında %7,0 2012 yılında ise % 6,6 oranında büyümüştür. 2013 yılına gelindiğinde ise Gürcistan ekonomisinde 3,1'lik bir büyüme gözlenmiştir.

3.3. Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

3.3.1. Dış Ticaret Politikası

Liberal bir dış ticaret rejimine sahip olan Gürcistan, 2006 yılından itibaren gümrük prosedürlerini basitleştirmeye başlamıştır. 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren yürürlüğe giren yeni Gümrük Kanunu kapsamında gümrük işlemlerinde çeşitli değişiklikler olmuştur. Bunlardan en dikkat çekici olanı "garanti belgesi" uygulamasının başlatılması olmuştur. Yeni gümrük işlemleri ile ilgili olarak özellikle taşımacılık firmalarımızın ve araç sürücülerinin tedbirli olması gereklidir.
Gümrükler ile ilgili hususlarda önceden bilgi alınarak hareket edilmesi önemle tavsiye edilmektedir. Bu amaçla Gürcistan Maliye Bakanlığı Gelirler İdaresi bünyesinde Gümrük Acil Hattı (077) oluşturulmuş olup, görüşmeler ücretsizdir. Ayrıca, www.customs.gov.ge internet sitesinden de bilgi alınabilmektedir.

3.3.2. İthalat Rejimi

İthalat işlemleri için Gürcistan Dış Ticaret Mevzuatı kapsamında talep edilebilecek bilgi ve belgeler ise şunlardır:

- **Gümrük işlemleri için yetki belgesi (önceki mevzuata göre gümrük işlemlerini yürütecek aracının mevcudiyeti zorunlu olmakla birlikte, yeni prosedürde bu zorunluluk bulunmamaktadır).**
- **Taşıma belgeleri (CMR ya da TIR Karnesi),**
- **Ticari ilişkilerde bulunan taraflar arasındaki anlaşma,**
- **İthalatçının vergi mükellefi olduğuna dair resmi belge,**
- **Fatura,**
- **Menşe sertifikası,**
- **Uygunluk sertifikası (ithalatı yapılan mal için uygunluk sertifikası gerekiyorsa),**
- **Lisans veya izin belgesi (ithalatı yapılan mal için özel izin veya lisans gerekiyorsa),**
- **Veteriner Belgesi (önceden hayvansal ve bitkisel ürünler için ayrı ayrı istenen belgeler tek dokumanda birleştirilmiştir).**
- **Petrol ürünleri, akaryakıt, tütün mamulleri, alkollü içkiler, renkli ve renksiz hurda metal, otomobil vb. bazı ürünlerde hem ithalatta hem ihracatta bandrol ve özel izin uygulamasına tabidir.**

3.3.3. Gümrük vergisinden muafiyet:

Özel şahıslar için 24 saatlik zaman zarfında:

1) 200 GEL'e kadar değerde ve toplamda 5 kilograma kadar meyve, sebze, kuru meyve, süt ve süt ürünleri, makarna ve benzer hazır yiyecekler, fındık, şeker, bayram şekeri ve diğer unlu mamuller, sucuk, maya gibi gıda malzemeleri.
2) 300 GEL'e kadar değerde (hava yoluyla gelen özel şahıs için maksimum 1.500 GEL değerde) ve toplamda 50 kilograma kadar değişik çeşitlerde özel ihtiyaç malzemeleri.
3) Her türlü alkollü içecekler için maksimum 2 litre ve 200 dal sigara. Bu madde 18 yaşından küçük özel şahısların ithalat yapmasını kapsamamaktadır.

4) Yabancı ülkede 6 aydan fazla kalan özel şahıslar (Gürcü vatandaşları) gümrük bedeli ödemeden 7500 GEL'e kadar değerdeki şahsi malzemelerini ülkeye ithal edebilmektedirler.
5) Yabancı ülkede Gürcistan adına diplomat olarak veya konsolosluk birimlerinde çalışanlar, görev değişikliği olduğu zaman aile başına 1 adet ulaşım aracı, 1 adet buzdolabı, 1 adet televizyon ve 1 adet bilgisayarlarını ülkeye gümrüksüz getirebilmektedirler.
6) Yabancı ülkeden daimi olarak ülkeye giriş yapan kişiler mobilya, aile başına 1 adet ulaşım aracı, ev eşyalarını ve benzeri şahsi malzemelerini gümrük bedeli ödemeden getirebilmektedirler.

3.3.4. Tarifeler ve Diğer Vergiler

Gürcistan, 1 Eylül 2006 tarihinden itibaren yeni gümrük vergisi oranlarını uygulamaya koymuştur. Yeni gümrük vergisi oranları ülkenin ekonomik açılım gayretleri çerçevesinde belirlenmiştir. Bu kapsamda birçok ürünün gümrük vergisi sıfırlanmıştır. Gümrük vergisi sıfırlanmayan ürünler için uygulanan gümrük vergisi oranları %5 veya %12 olarak uygulanmaktadır.

Türkiye ve Gürcistan arasında 21 Kasım 2007 tarihinde imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması'nın 1 Kasım 2008 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte iki ülke arasındaki ticaret tercihli olarak yürütülmeye başlanmıştır. Bu itibarla aşağıdaki tabloda belirtilen tarım ürünleri dışında, Türkiye Cumhuriyeti menşeli ürünlerin Gürcistan'a girişinde uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili vergiler Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kaldırılmıştır.

Serbest Ticaret Anlaşmasına Göre Gümrük Tarifesine Tabi Türk Ürünleri

CN Kodu	Ürün Tanımı
01 05	Canlı kümes hayvanları horozlar, tavuklar ("Gallus Domesticus" türü) ördekler, kazlar, hindiler ve beç tavukları gibi evcil türler
02 04	Koyun ve keçi etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)
04 01	Süt ve krema (konsantre edilmemiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı maddeleri içermeyenler)
04 07	Kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları (kabuklu,taze,dayanıklı hale getirilmiş veya pişirilmiş)
04 09	Tabii bal
07 02	Domates (taze veya soğutulmuş), (sadece 1 Haziran-31 Ekim döneminde)
07 11	Geçici olarak konserve edilmiş fakat bu halleriyle derhal yenilmeye elverişli olmayan sebzeler (örneğin; kükürtdioksit gazı kullanılarak salamurada, kükürtlü su içinde veya diğer koruyucu eriyikler içinde)
08 02	Diğer kabuklu meyvalar (taze veya kurutulmuş)(kabuğu çıkarılmış veya soyulmuş olsun olmasın)
08.05 (0805.50 hariç)	Turunçgiller (taze veya kurutulmuş)
08.06 (0806.20 hariç)	Üzümler , taze
0808.10	Elma, taze
08 12	Geçici olarak konserve edilmiş fakat bu halleri ile derhal yenilmeye elverişli olmayan meyvalar ve sert çekirdekli meyvalar (örneğin; kükürtdioksit gazı kullanılarak salamurada, kükürtlü su içinde veya diğer koruyucu eriyikler içinde)
09 02	Çay (aromalandırılmış olsun olmasın)
24 01	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri
24 02	Tütün veya tütün yerine geçen maddelerden yapılmış purolar, uçları açık purolar, sigarillolar ve sigaralar

Gürcistan Osetya sorunundan sonra Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan ayrılmıştır. BDT ülkelerinden ithalatta gümrük vergisi muafiyeti artık bulunmamaktadır. Gürcistan'ın üçüncü ülkelerden ithalatta uygulamakta olduğu gümrük vergisi oranları AB Pazara Giriş Veri Tabanından (http://mkaccdb.eu.int/mkaccdb2/indexPubli.htm) temin edilebilmektedir.
İthal edilen ürünler %18 oranında KDV'ye tabidir. Gelir vergisi, kurumlar vergisi, KDV, gümrük vergisi gibi başlıca vergilere ilave olarak tüketim, mülkiyet, toprak kullanım vergisi gibi vergi türleri de uygulanmaktadır.

Vergi Tür ve Oranları

Vergi Türü	Oran
Gelir Vergisi	Özel şahıslar için %25.
KDV	%18 (Yıllık cirosu 100 bin GEL'in altında olan girişimler KDV mükellefi olmamaktadır).
Kurumsal Kazanç Vergisi	%15
İstihdam Vergisi	%25 (İşveren tarafından ödeniyor).
Emlak Vergisi	Kurumlar için yıllık %1. Özel şahıslar bir önceki yılda elde ettikleri kazanç 40 bin GEL'in üzerinde olması halinde emlak vergisi mükellefi olmaktadırlar.
Eğlence Merkezi ve Kumarhane Vergisi	%20 (Ayrıca, masa başına yıllık 500-10.000 GEL arası vergi alınmakta, yerel yönetimlerin 3 aylık bazda tahsil ettiği harçlar söz konusu olmaktadır).
Bandrol ve Lisans (petrol, şeker ve alkollü içecekler için).	0,5 – 20 GEL

Kurumlar vergisi Ocak 2008'de %20'den %15'e düşürülmüştür. Gelir ve sosyal vergi tek vergi haline getirilerek %25 olarak belirlenmiştir. Şubat 2008'de bu oranın 2012 yılı sonuna kadar aşamalı olarak %15'e düşürüleceği ilan edilmiştir. İstihdam vergisi % 20 oranında uygulanmaktadır.

Alkollü içecekler, etil alkol, otomobiller için lastikler ve havyar gibi bazı ürünlerin ithalatı %5 ila %100 oranında değişen oranlarda tüketim vergisine tabidir. Gümrük hizmetleri için %0,2 oranında bir harç alınmaktadır. Parlamento, Devlet Gümrük İdaresini gerektiğinde 6 ayı geçmeyecek şekilde özel ve mevsimsel vergiler uygulamakla yetkilendirmiştir.
Yatırım malları, yedek parça ve girdilere uygulanan ithalat vergisi %5'tir. Buğday, bebek maması, diyabetik yiyecekler ve insani yardımlar ithalat vergisinden muaftır. Ayrıca yabancı yatırımcıların şahsi malları ve üretimde kullanılacak ekipmanlar da vergiden muaftır.
Yolcu otomobillerinin ithalatı sabit bir orandan vergilendirilmektedir. Yolcu otomobillerinin ithalinde gümrük vergisi ve KDV uygulaması bulunmamaktadır.

3.3.5. Üçüncü Ülkelerden İthalatta Gümrük Tarifelerinden Muaf Olan Mallar

- **Elektrik üretim şirketleri için doğal gaz**
- Sigaralar
- Buğday, bebek mamaları ve diyabetik gıda ürünleri
- İhracata yönelik üretim için ham madde
- Sağlık Bakanlığı ve Tarım ve Gıda Bakanlığı tarafından onaylanan listede belirlenen 16 eczacılık ürünü
- 300 Lariyi geçmeyen değerdeki ürünler
- İnsani yardımlar
- Bağışlarla finanse edilerek ithal edilen ürünler ya da %25'i bağışlardan oluşup yabancı devletler ya da uluslararası örgütler tarafından tahsis edilen ayrıcalıklı krediler yardımıyla ithal edilen ürünler
- Diplomatik misyonların malları

- Havacılık yakıtları, yağlayıcı maddeler ve uluslararası uçuşlarla ilgili diğer teknik ürünler
- Gürcü vatandaşlarının yurtdışında yayımlanan bilimsel ve edebi nitelikteki eserleri

4- ÜLKENİN DIŞ TİCARETİ

4.1. Dış Ticaret Göstergeleri (milyon Dolar)

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat	1,6	2,1	2,4	2,9	2,9	2,2	2,1	2,3
İthalat	5,1	7,1	7,8	8,1	8,6	7,7	7,2	7,8
Hacim	6,7	9,2	10,2	11	11,5	9,9	9,3	10,1
Denge	-3,5	-5	-5,4	-5,2	-5,7	-5,5	-5,1	-5,5

4.2. İhracatında Başlıca Ürünler (bin Dolar)

GTIP	Ürün Adı	2015	2016	2017
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	271	312	409
7202	Ferro- alyajlar	195	169	304
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	142	107	183
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil)üzüm şırası	96	113	163
2201	Sular (tatlandırıcısız, lezzetlendirilmemiş)	82	80	109
3102	Azotlu mineral/kimyasal gübreler	110	66	93
2208	Etil alkol, alkollü içkiler ve likör-alkol derecesi % 80'den az, tağyir edilmemiş	65	92	90
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze veya kurutulmuş)(kabuğu çıkarılmış veya soyulmuş olsun olmasın)	177	179	74
7108	Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	62	81	65
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	42	39	40
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	7	8	38
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	85	32	37

0102	Canlı büyükbaş hayvanlar	20	37	35
7207	Demir/alaşımsız çelikten yarı mamuller	20	13	31
2716	Elektrik enerjisi	26	22	30
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	20	20	25
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	21	18	24
0204	Koyun ve keçi etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	0	4	23
7404	Bakır hurda ve döküntüler	21	14	21
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalın >=6 mm	11	14	20

Kaynak: TradeMap

4.3. İthalatında Başlıca Ürünler (bin Dolar)

	Ürün Adı	2015	2016	2017
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	742	273	1.418
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	659	619	729
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	416	318	481
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	149	176	183
1001	Buğday ve mahlut	119	86	146
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	49	65	74
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	59	62	72
2523	Çimento	20	28	71
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	104	102	67
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	64	97	63
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen , sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	53	58	60
7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	41	49	55
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. Den geniş)	40	39	53

8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	51	47	52
2716	Elektrik enerjisi	44	22	50
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	55	51	50
6908	Sırlı seramikten döşeme, kaldırım taşları, şömine, duvar karosu	41	42	50
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik	51	65	49
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	56	42	48
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	57	54	48

Kaynak (Trademap)

4.4. Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

4.4.1. İhracatın Ülkelere Göre Dağılımı (bin Dolar)

Ülke Adı	2015	2016	2017
Rusya	159	206	368
Türkiye	168	174	202
Çin	126	170	192
Bulgaristan	214	167	173
Ermenistan	157	151	153
Azerbaycan	241	153	124
ABD	104	68	120
Ukrayna	60	73	91
Romanya	27	37	89
Italya	75	72	66
İsviçre	31	82	60
İspanya	42	41	59
Özbekistan	98	71	59
İran	36	47	58
Belarus	20	18	47
Almanya	76	85	40
Litvanya	33	25	32
Gürcistan	0	0	29
Irak	11	41	29
Kazakistan	45	40	29

Kaynak: Trademap

4.4.2. İthalatın Ülkelere Göre Dağılımı (milyon dolar)

Ülke Adı	2015	2016	2017
Türkiye	1.327	1.352	1.201
İrlanda	456	8	1.183
Rusya	516	675	823
Azerbaycan	226	495	755
Çin	587	547	644
Ukrayna	456	417	416
Almanya	431	419	321
Romanya	207	190	198
İtalya	198	263	193
Bulgaristan	168	150	146
Fransa	117	120	127
Hollanda	128	217	122
BAE	210	138	122
İran	92	84	115
Polonya	91	101	106
Türkmenistan	112	75	103
İspanya	91	90	92
Hong Kong	67	77	89
İngiltere	91	144	73
Çekya	57	70	63

Kaynak: Trademap

5- TÜRKİYE İLE TİCARET

5.1. Türkiye-Gürcistan Dış Ticaret Değerleri (milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	İkili Ticaret Hacmi	İkili Ticaret Dengesi
1992	12	6	18	5
1993	34	22	56	13
1994	67	26	93	42
1995	68	50	118	18
1996	110	32	143	78
1997	174	66	239	108
1998	164	91	255	73
1999	114	93	207	21
2000	132	155	287	-24
2001	144	127	271	17
2002	103	138	241	-35
2003	155	274	429	-119
2004	200	307	506	-107
2005	272	303	575	-31
2006	408	345	753	63

2007	646	290	936	357
2008	998	525	1.523	473
2009	766	285	1.052	481
2010	770	291	1.060	479
2011	1.092	314	1.406	778
2012	1.254	180	1.434	1.073
2013	1.246	201	1.448	1.045
2014	1.444	232	1.676	1.212
2015	1.109	223	1.332	885,9
2016	1.177	212	1.388	965
2017	1.209	215	1.425	994
2017/5	441	92	534	349
2018/5	528	156	684	372

Kaynak: TÜİK

5.2. Türkiye'nin Gürcistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (milyon Dolar)

		2015	**2016**	**2017**
		IHRACAT	**IHRACAT**	**IHRACAT**
GTIP Dörtlü Kodu	**GTIP Dörtlü Adı**	**Değer**	**Değer**	**Değer**
7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	25	36	42
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelik	33	42	33
9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	30	31	29
3917	Plastikten tüpler, borular, hortumlar; conta, dirsek, rakor vb	35	28	28
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	28	24	24
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	21	31	24
4410	Yonga pano vb. Levhalar	16	17	23
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	21	25	21
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	18	17	19
0702	Domates (taze/soğutulmuş)	6	23	19

8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	16	17	17
7604	Alüminyum çubuk ve profiller	13	12	17
3916	Plastikten monofil, çubuk, profiller-enine kesiti > 1mm.	15	12	16
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	15	15	16
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	11	13	16
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamlar	13	12	14
7216	Demir/alaşımsız çelikten profil	12	10	13
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	10	11	13
4819	Kağıt/karton vb. esaslı kutu, kılıf, torba vb. eşya	9	9	12
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. Eşya	9	9	12

Kaynak: Trademap

5.3. Türkiye'nin Gürcistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (milyon Dolar)

		2015	**2016**	**2017**
		ITHALAT	**ITHALAT**	**ITHALAT**
GTIP Dörtlü Kodu	**GTIP Dörtlü Adı**	**Değer**	**Değer**	**Değer**
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	27	35	37
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	22	11	29
7202	Ferro alyajlar	5	12	22
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	1	1	12
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	11	12	12
2301	Et, sakatat, deniz hayvanı vs. (yemeye uygun olmayan) unu, pelleti, kıkırdakları	28	36	11

6103	Erkek/erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	9	11	11
2716	Elektrik enerjisi	23	9	10
7601	İşlenmemiş alüminyum	3	2	6
7801	İşlenmemiş kurşun	5	6	5
1504	Balıkların/deniz memelilerinin yağları	14	19	5
2837	Siyanürler, oksisiyanürler ve kompleks siyanürler	3	2	5
6105	Erkek/erkek çocuk için gömlek (örme)	11	2	4
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	5	4	3
6212	Sutyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer	0	0	3
7010	Cam damacana, şişe, kavanoz, çanak, ilaç tüpleri, kaplar	2	1	3
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	3	0	3
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	4	2	3
4101	Sığır ve at cinsi hayvanların derileri-ham	0	1	2
5605	Dokunabilir ipliklerden metalize iplikler	2	1	2

Kaynak: Trademap

5.4. İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

5.4.1. İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

Anlaşma	İmza Tarihi
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	30.07.1992
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Antlaşması	30.07.1992
İkili Hava Ulaştırma Anlaşması	30.07.1992
Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	30.07.1992
Gümrükler Alanında İşbirliği Anlaşması	28.01.2005
4. Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı Protokolü	14.09.2005
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	21.11.2007
Serbest Ticaret Anlaşması	21.11.2007(1 Kasım 2008 tarihinde yürürlüğe girdi.)
Türkiye-Gürcistan Ortaklık Komitesi 1. Toplantısı Mutabakat Zaptı	24.02.2009
Türkiye-Gürcistan Ortaklık Komitesi 2. Toplantısı Mutabakat Zaptı	29.06.2009

1991 yılında bağımsızlığını kazanan Gürcistan ile ülkemiz arasındaki ekonomik ilişkiler, o tarihten bu yana gelişmektedir. Bu gelişim, 2000'li yıllarda ve özellikle 2004 yılındaki Gül Devrimi'nin ardından önemli bir ivme kazanmıştır.

İkili ekonomik ve ticari ilişkilerin hukuki çerçevesini oluşturan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması 30 Temmuz 1992 tarihinde imzalanmış, bu anlaşmanın 9. maddesi uyarınca kurulan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon (KEK) ise, sonuncusu 13-14 Eylül 2005 tarihlerinde Tiflis'te olmak üzere dört kere toplanmıştır.

Türkiye-Gürcistan Serbest Ticaret Anlaşması (STA) ve Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi (ÇVÖ) Anlaşması 21.11.2007 tarihinde Tiflis'te imzalanmıştır. 21.11.2007 yılında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması 01.11.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi anlaşması onay süreci ise halihazırda devam etmektedir.

AB'nin üçüncü ülkelere uyguladığı GSP rejimi kapsamında Gürcistan da bulunmaktadır. Ayrıca, AB'nin GSP+ uygulaması çerçevesinde Gürcistan'a sağladığı tavizler Gümrük Birliği kapsamındaki bazı ürünler için 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren Türkiye tarafından da tanınmaya başlanmıştır.

5.5. İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

5.5.1. Para Kullanımı

Gürcistan'da yeterli sayıda bağımsız döviz bürosu hizmet vermektedir. Ayrıca büyük marketlerin içinde ve büyük otellerde daha düşük bir kur üzerinden işlem yapan döviz büroları bulunmaktadır. Alış ve satış arasında çok düşük bir komisyon alınmakta ve karaborsa uygulamasına rastlanmamaktadır. Ancak yine de otel önlerinde ve sokaklarda döviz bozan kişilere itibar edilmemelidir.

5.5.2. Pasaport ve Vize İşlemleri

Türk vatandaşları için ülkeye 90 güne kadar vizesiz giriş hakkı bulunmaktadır. 90 gün sonrası için vize gerekmektedir. Vize formunun doldurularak 1 fotograf ve vize harcı yatırılması suretiyle ülke temsilciliklerine başvurmak yeterlidir. Diğer bir yerden Sarp sınır kapısından (Artvin-Hopa) yapılacak çıkışlarda da sınırlarda bekletilmeksizin vize verilmektedir. Buradaki vize harcı diğerlerine göre daha ucuzdur.

5.5.3 Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Gürcistan'da bankalar hafta içi 10.00-17.00 saatleri arasında, işyerleri ve alışveriş merkezleri ise haftaiçi 09.00-18.00, haftasonu 09.00-20.00 saatleri arasında çalışmaktadır.

5.5.4. Resmi tatiller:

1 Ocak - Yeni Yıl
7 Ocak - Noel Bayramı
19 Ocak – Vaftiz Günü
3 Mart – Anneler Günü
23 Nisan – Paskalya Yortusu
24 Nisan – Ölüleri Anma Günü
26 Mayıs – Cumhuriyet Bayramı
10 Ağustos – Polis Günü
28 Ağustos – Kutsal Meryem Günü
14 Ekim – Mtsheta Günü
23 Kasım – Aziz Giorgi Günü
24-25 Aralık – Christmas

5.5.5. Ulaşım

THY'nin İstanbul-Tiflis hattında yaz dönemi haftanın her günü seferi vardır. Uçuş süresi yaklaşık 2 saat 30 dakikadır. Türk- Gürcistan Ulaştırma Karma Komisyonu Toplantısı Protokolüne göre Trabzon- Tiflis arasına uçak seferi konulması konusunda antlaşmaya varılmıştır. Karayolu ulaşımı ise İstanbul- Tiflis arası sefer yapan pek çok otobüs işletmesi ile sağlanmaktadır ve yaklaşık 36 saat sürmektedir.

Tiflis şehiriçi ulaşım açısından iyi bir durumdadır. Havaalanı şehre yaklaşık 20-25 km uzaklıktadır. Halk genellikle metroyu tercih eder ancak geceleri güvenlik açısından sakıncalı olabilir. Taksi ile ulaşım ucuzdur ve çok sayıda taksi mevcuttur. Taksimetre ile çalışması ve diğerlerine göre daha modern olması açısından kırmızı Mitsibushi taksiler tercih edilmelidir. Eski sistemin yapılandırılması halinde demiryolu kullanımı avantajlı olabilir. Ayrıca araba kiralama da ucuz oluşu açısından iyi bir alternatif olabilir.

5.5.6. Yerel Saat

Türkiye'den 1 saat ileridedir.